

Słowniczek czasowników operacyjnych dla efektów uczenia się

Czasowniki operacyjne nazywają działania dające się zaobserwować, sprawdzić i ocenić. Innymi słowy stosuje się je do opisanego czynności, które powinny być mierzalne.

Czasowników tego typu używa się przede wszystkim do opisanego:

- efektów uczenia się,
- odpowiadających im kryteriów weryfikacji

Dzięki temu możliwa jest walidacja – sprawdzenie, czy dana osoba (niezależnie od sposobu, w jaki się uczyła) ma wymaganą wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne.

Czasowniki operacyjne stosuje się także do opisanego poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji. Dzięki temu mają wpływ na m.in. określenie poziomu danej kwalifikacji.

Czasowniki operacyjne można przyporządkować do pięciu kategorii wskazujących na rodzaj sprawdzanych umiejętności:

1. analityczne (analizować, badać, diagnozować, dowodzić, ewaluować, klasyfikować, interpretować, identyfikować, oceniać, prognozować, wykrywać, porównywać, przeliczać, uogólniać, wnioskować, uzasadniać, różnicować),
2. werbalne i komunikacyjne (charakteryzować, informować, objaśniać, krytykować, opisywać, przedstawiać, streszczać, wyjaśniać, wykazywać),
3. organizacyjne (planować, prowadzić, sporządzać, utrzymywać, dostarczać, gromadzić, przechowywać, sortować, przygotowywać, świadczyć usługi, ustawiać, zbierać, zapobiegać),
4. techniczno-manualne (mierzyć, konstruować, projektować, regulować, uzyskiwać, wykonywać, dobierać, stosować, łączyć, wstawiać),
5. zarządcze (decydować, kierować, integrować, mobilizować, kontrolować, rozwijać, śledzić, wytyczać, wyznaczać).

Czasowniki przydatne do opisu efektów uczenia się (zgodnie z taksonomią Blooma):

WIEDZA - student potrafi:

definiować, dobierać, formułować, nazywać, objaśniać, odtwarzać, opisać, podsumować, rozpoznać, rozpoznawać, rozróżniać, scharakteryzować, tłumaczyć, wskazać, wybrać, wylizzać, wymieniać, wytłumaczyć, zaproponować, zdefiniować, zidentyfikować....

UMIĘTNOŚCI - student potrafi:

analizować, decydować, dobierać, eksploatować, formułować, inicjować, interpretować, kalkulować, kontrolować, koordynować, korzystać, łączyć, montować, nakreślać, obliczać, obsługiwać, oceniać, opracowywać, organizować, planować, podejmować, posłużyć się, postępować, prowadzić, przeprowadzić, przeprowadzać, przygotować, rozwiązywać, rozwijać, skrytykować, sporządzać, stosować, strukturyzować, szacować, tworzyć, uporządkować, użytkować, wdrażać, weryfikować, współpracować, wykonywać, wykorzystywać, wyszukiwać, zaprezentować, zaprojektować, zastosować, zatwierdzić, zinterpretować, zorganizować....

POSTAWY - student:

- aktywna postawa w/do..

- chętny do...
- dbałość o ..
- kreatywność...
- otwartość na...
- postępowanie zgodne z ...
- postępowanie zgodne z zasadami etyki
- postrzeganie relacji ...
- świadomość ...
- wrażliwość na ...
- wyrażanie ocen ...
- zdeterminowany
- zdolność do ...
- zorientowanie

Szczegółowa lista przykładowych czasowników operacyjnych:

adaptuje, administruje (np. danymi osobowymi), akceptuje, aranżuje, argumentuje, asystuje, bada, bierze udział, buduje, charakteryzuje, ćwicz, debatuje, decyduje, definiuje (np. potrzeby), demonstruje, diagnozuje, digitalizuje (np. dokumenty), dobiera (np. narzędzia, metodę), dokonuje analizy, dokonuje syntezy, dokumentuje, dopasowuje, doskonali, dostarcza, dostosowuje (np. plan działania), dowodzi, dyskutuje, dzieli, egzaminuje, eksploatuje, eksponuje (np. przedmioty zabytkowe zgodnie z ich kontekstem historycznym), formułuje (np. pytania), gromadzi, grupuje, identyfikuje, ilustruje, imituje, informuje, inicjuje, instruuje, integruje, interpretuje, izoluje, kalkuluje, kategoryzuje, kieruje, klasyfikuje, kompletuje, komponuje, konstruuje, kontroluje, koordynuje, kopiuje, koryguje, korzysta (np. z programów komputerowych), kreuje (np. wizerunek marki), kreśli, kształtuje (np. postawy etyczne), liczy, lokalizuje (np. usterki), łączy, mierzy, mobilizuje, modyfikuje, monitoruje, montuje, nadzoruje, nastawia, naśladuje, nazywa, objaśnia (np. warunkowania, zależności), oblicza, obrazuje, obsługuje, ocenia (np. jakość produktu, korzyści), oddziela, odkrywa, odpowiada, odróżnia, odtwarza, okazuje, omawia, opisuje, opowiada, opracowuje, organizuje, osądza, oznacza, oznakowuje, parafrazuje, pisze, planuje, podejmuje (np. decyzję), podsumowuje, pokazuje, pomaga, poprawia, porównuje, porządkuje, posługuje się, powtarza, praktykuje, precyzuje (np. cele), produkuje, prognozuje, projektuje (np. narzędzie badawcze), proponuje, prowadzi (np. dokumentację), przechowuje, przeciwstawia, przedstawia, przegrupowuje, przekonuje, przekształca, przelicza, przenosi, przestawia, przestrzega, przewiduje, przygotowuje, przynosi, przypisuje, przytacza (np. przykłady), przywołuje, raportuje, recenzuje, redaguje, redukuje, reguluje, rekonstruuje, rekrutuje, relacjonuje, reorganizuje, reprodukuje, rozbiera na części, rozdziela, rozpoczyna, rozpoznaje, rozróżnia, rozstrzyga, rozszerza, rozwiązuje, rozwija, różnicuje, rysuje, selekcjonuje, sortuje, sporządza (np. plan, harmonogram pracy), sprawdza, sprzeciwia się, sortuje, startuje, stosuje, streszcza, stwierdza (np. poprawność wykonania zadania), syntetyzuje, szacuje, szereguje, szkicuje, śledzi (np. przebieg procesu), tłumaczy (np. komunikaty z języka angielskiego), transportuje, tworzy (np. prezentację), uczestniczy, udoskonala, udowadnia, udziela (np. informacji, porad, wskazówek), ujednolica, ułatwia, umiejscawia, umieszcza, unika, uogólnia, upraszcza,

urozmaica, usprawiedliwia, ustala, ustanawia, utrzymuje, uzasadnia (np. wybór narzędzia), uznaje, uzupełnia (np. brakujące dokumenty), uzyskuje, użytkuje, używa, wartościuje, wdraża, weryfikuje, wiąże, wnioskuje, wpływa, wprowadza, wskazuje, wspiera, wstawia, wybiera, wychwytuje, wyciąga, wygłasza, wyjaśnia, wykazuje, wykonuje, wykorzystuje, wykreśla, wykrywa, wylicza, wymienia, wypełnia, wyszukuje, wytycza, wyznacza (np. zadania), zapisuje, zapobiega, zarządza, zbiera, zestawia (np. materiały), zmienia ...